

A végzett logopédusoktól elvárható kompetenciák egy európai kutatás tükrében

Lajos Péter

Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar
Pszichológiai Intézet Klinikai Pszichológiai Tanszék

Összefoglaló

A logopédia, az emberi kommunikáció, a hang-, beszéd-, nyelvi és nyelési zavarok leírásával, vizsgálatával és kezelésével foglalkozó tudomány. Az utóbbi időben megjelent annak szükségessége, hogy felmérjék és elemezzék a logopédusképzési programokat az EU-ban és azon kívül is. Az Európai Logopédiai Szövetség (CPLOL) létrehozott egy olyan együttműködési (network) kutatási programot, amelynek célja az Európai Logopédiai Képzések standardjainak és minőségeinek összehangolása. A kutatási programban összesen 65 partner vett részt mind a 27 EU-tagállamból. (A tanulmány megírásakor Horvátország még nem volt EU-tag. – a szerk.) A kutatás eredményeként a szakértők összeállították azokat a kompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek a frissen végzett logopédusok számára. A kutatás záródokumentumát úgy lehet tekinteni, mint egy EU-szerte elfogadott közös működési keretrendszert, amelynek minden logopédusnak meg kell felelnie ahhoz, hogy logopédiai tevékenységet végezzen.

1. Bevezetés

A logopédia, az emberi kommunikáció, hang-, beszéd-, nyelvi és nyelési zavarok leírásával, vizsgálatával és kezelésével foglalkozó tudomány. A logopédus teljes mértékben kompetens az emberi kommunikáció és a hozzá kapcsolódó zavarok megelőzésében, vizsgálatában és kezelésében. A beszéd-, nyelvi és kommunikációs zavarok felismerése sok ezer évre vezethető vissza. A tizenkilencedik század végén még kevés szakember foglalkozott ezeknek a zavaroknak a felismerésével és kezelésével egész Európában és a világ többi részén is. Az idők folyamán azonban önálló, független tudományterületté vált. A logopédiai tevékenység sokat fejlődött az idők során a társadalmi változások, az emberi gondolkodás és a kapcsolódó tudományos területek, az orvostudomány, a pszichológia, a nyelvészet, a szociológia és a neveléstudomány fejlődésével összefüggésben. A demográfiai változások, a diagnosztikai, műszaki és a kommunikációs technológia fejlődése, valamint a szociológiai változások is befolyásolták a logopédiai gyakorlat fejlődését. A prioritások megváltozásával a logopédia gyakorlati területei fokozatosan kiszélesedtek. A logopédia világszerte elismert, önálló szaktevékenység, amely számos országban törvényi szabályozás alatt működik. Az Európai Unió bővülésével együtt járt a törvényi szabályozás változása, amely ösztönözni kívánja a határokon átnyúló mobilitást és a képesítések elismerését a tagállamok között. Következésképpen megjelent annak a szükségessége, hogy felmérjék és elemezzék a logopédusképzési programokat az EU-ban és azon kívül is.

2. A NetQues együttműködési (network) program

Az Európai Unio Logopédiai Szövetsége, a Comité Permanent de Liaison des Orthophonistes-Logopèdes de l'UE (CPLOL) létrehozott egy olyan együttműködési (network) kutatási programot, amelynek célja az Európai Logopédiai Képzések standardjainak és minőségeinek összehangolása. A NetQues-program (Network for Tuning Standards & Quality of Education Programmes for Speech Language Therapists in Europe) európai szintű projekt, amit az Európai Bizottság támogat az egész életen át tartó tanulási program az ERASMUS Academic Network keretében (Network for Tuning Standards and Quality of Education Programmes in Speech and Language Therapy/Logopaedics across Europe, NetQues: a multilateral academic

and professional network. Project No. 177075-LLP-1-201 0-1-FR-ERASMUSENWA Lifelong Learning Programme). Egyetemi és szakmai szervezeteket kapcsol össze az összes olyan EU-tagországból, ahol logopédiai (SLT) programok működnek. A CPLOL által irányított munkában 31 európai országból 65 szakmai és felsőoktatási partner vett részt. Célja az Európai Logopédiai Képzések standardjainak és minőségeinek összehangolása.

3. A kutatás céljai és feladatai

A projekt célja, hogy

- megállapodjanak a logopédiai képzések közös területeiben, figyelembe véve a különbségeket is,
- javaslatot tegyenek a logopédiai képzések közös területeire,
- meghatározzák a logopédusokkal szemben támasztott közös követelményeket, az úgynevezett magkompetenciákat, amellyel a végzett logopédus biztonságosan és hatékonyan tudja gyakorolni a szakmáját,
- útmutatást adjanak a felsőfokú logopédusképzéseknek,
- elősegítsék a szakma továbbfejlesztését,
- hozzájáruljanak ezzel a megfelelő színvonalú logopédiai szolgáltatáshoz,
- segítsék a képesítések elismerését a tagállamok között, hogy lehetővé váljon az országok közötti könnyebb mobilitás.

A megállapodás ismerteti az elfogadott közös magkompetenciákat, amelyek egyaránt fontosak és kívánatosak, hogy a frissen végzett logopédus biztonságosan és hatékonyan tudja gyakorolni szakmáját. A NetQues-projekt, magáéva téve az EU harmonizációs elveit, viszonyítási pontokat, összetartozást és megegyezést keres a közös képzési tartalmak kialakítása céljából.

4. A kutatásban résztvevők

A kutatási programban összesen 65 partner vett részt mind a 27 EU-tagállamból, valamint Liechtensteinből, Norvégiából és az EU-tagjelölt országok közül Izlandról és Törökországból. A résztvevők főleg a felsőoktatási intézményeket képviselték, de akadtak olyanok, akik szakmai szervezetek képviseletében jelentek meg. A vezető partner, a CPLOL végezte a projekt koordinálását, a munkába minden európai országból bevont szakértő logopédusokat és egyetemi oktatókat. A résztvevők hat munkacsoportot hoztak létre, amelyeket úgy válogattak össze, hogy tagjai minden szakterületet, valamint földrajzi területet képviseljenek. A feladatokat összehangolták a harmonizációs folyamat irányvonalaival, majd ezeket elosztották a munkacsoportok között. Minden egyes munkacsoport a munka egy fontos eleméért vállalt felelősséget, amelyet megosztottak a tagok között. A kutatásban a szakértők széles köre vett részt. A kapott eredmények viszonyítási alapul szolgálnak a frissen végzett logopédusoktól elvárható kompetenciákról. A három évig tartó kutatási programban Magyarországot az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Fonetikai és Logopédiai Tanszéke képviselte. A kutatás hazai koordinátora dr. Lajos Péter tanszékvezető volt, munkáját dr. Tar Éva és dr. Kas Bence segítették. A kutatásban közreműködött Szili Katalin a Kaposvári Egyetem, Aszalai Anett a Szegedi Tudományegyetem, valamint dr. Dankovics Natália a Nyugat-Magyarországi Egyetem képviseletében.

5. Logopédusképzések Európában

Az Európai Unió Logopédiai Szövetsége (CPLOL) a kutatás során felmérést végzett az európai logopédiai képzésekről is. A felmérésből származó adatok azt mutatják, hogy minden ország legalább egy olyan képzési programmal rendelkezik, amely logopédusképesítést ad. Két ország rendelkezik egy képzési programmal, és számos országban több mint egy program található. A logopédusképzési programok Európában általában az egyetemeken belül, elsősorban államilag finanszírozott és túlnyomórészt más egészségügyi képzési programokkal együtt folynak. Logopédusképesítést rendszerint egy bachelordiplomát adó, legalább hároméves alapképzés elvégzésével lehet megszerezni. Mesterfokozatot is el lehet érni, összesen öt év felsőoktatásban eltöltött esztendő után (három év alap- és két év mesterképzés). A doktori programok átlagosan további három évig tartanak. Szinte minden EU-tagállamban lehetséges logopédiai tanulmányok folytatása az alap-, mester- és a doktori képzésben. Egy tanulmányi év során általában 60 kreditet lehet megszerezni az Európai Kreditátviteli Rendszer (ECTS) alapján ott, ahol ezt használják. A legismertebb képzési programokat az adott ország kormánya szabályozza. A visszajelzések alapján a legtöbb logopédushallgató Franciaországban van. Nagyszámú logopédushallgatót jeleztek Belgiumból és Hollandiából, ami részben annak köszönhető, hogy Németországból több diák érkezik ezekbe az országokba logopédiai tanulmányok folytatására. Meg kell azonban jegyezni, hogy a felmérésben szereplő néhány számadat becsléseken alapul, mivel számos ország nem vezet központi statisztikát a hallgatók tanulmányaival kapcsolatos adatokról. A képzési programok a hallgatók teljesítményére széles körű értékelési formákat használnak: szóbeli, írásbeli és (klinikai) gyakorlati vizsga. Az értékelés során a tapasztalatok különféle módon történő visszajelzését, videoelemzést és a tanulói önértékelést is használnak. Az elméleti képzés mellett minden programhoz tartozik mentorált vagy gyakorlatvezető tanár által irányított klinikai vagy tanítási gyakorlat, mert a gyakorlati képzés kulcsfontosságú szerepet játszik a logopédus szakmai képzettségének megszerzésében. A klinikai kompetenciák meglétét, a gyakorlati képzettség elsajátítását klinikai szupervizor vagy gyakorlatvezető tanár értékeli. A hallgatók kutatási projekteken való részvételével a programok kétharmadában találkozhatunk.

6. A logopédusok kompetenciáinak felmérése

A logopédiai szakértők csoportja az áttekintett dokumentumok, képzési programok, szabályzatok – Európában és az Egyesült Államokban az ASHA, Ausztráliában az SPA, Kanadában, a CASLPA és IALP irányelvei alapján – összeállították a logopédiai munka kompetenciáit. A kompetenciák két csoportját hozták létre: az általános és a specifikus kompetenciákat. Ezeket a javasolt tételeket próbálták ki és finomították újra egy módosított, ún. Delphi-módszer segítségével. Az eljárás lényege: adott témában jártas szakemberek több fordulóban történő megkérdezése. A módszer előnyei között szerepel, hogy a szakértőknek nem kell egy helyen tartózkodniuk, nagyobb számú résztvevő bevonása is lehetséges, valamint a tagok között nincs függőségi viszony. A jelen felmérés szélesebb szakértői csoportok, gyakorló logopédusok és logopédiai képzésekben oktató kollégák bevonásával valósult meg. A kutatás eredményeként a szakértők összeállítottak egy anyagot, amely tartalmazza azokat a kompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek a frissen végzett logopédusok számára. A legfontosabbnak tartott és a leggyakrabban említett kompetenciák a *Mellékletben* található. A kutatás záródokumentumát úgy lehet tekinteni, mint EU-szerte elfogadott közös működési keretrendszert, amelynek minden logopédusnak meg kell felelnie ahhoz, hogy a szakmát gyakorolhassa. A záródokumentum viszonyítási alapot jelent a logopédus-alapképzéseknek, és el kell juttatni minden európai logopédusképzési helyre.

6.1. Kompetenciák

A képzés követelménye, hogy a hallgatók olyan képzettséget szerezzenek, amelyek összetett elméleti és gyakorlat ismereteket, valamint interakciós képességeket tartalmaznak, és szükségesek ahhoz, hogy a képzett logopédus hatékony, bizonyítékokon alapuló gyakorlati munkát tudjon folytatni. A logopédiai képzési programok feladata, hogy kialakítsák a megfelelő kompetenciákat a hallgatókban. Fontos, hogy a frissen végzett logopédus iránt támasztott képzési kimeneti követelmények pontosan meg legyenek határozva úgy, hogy azok lefedjék a szükséges kompetenciákat. Az összehangolási folyamatban a kompetenciák referenciapontként szolgálnak a képzési tematikák számára, nem pedig szigorú követelményként, rugalmasságot és autonómiát hagyva a tematikák kialakításában, ugyanakkor közös alapot adnak a tematikák céljainak kidolgozásához. A projektbe bevont partnerek egyetértettek abban, hogy leghatékonyabb módja a képzési programok összehasonlításának, ha arra fókuszálnak, mit kell egy frissen végzett logopédusnak tennie a munkája során. Az összehangolási folyamat során két kompetenciacsoportot hoztak létre, az ún. specifikus, szakmai kompetenciákét, illetve az általános kompetenciákét, vagyis alkalmazandó készségeket. Az előbbiek nem csak a tárgyi tudásra és a tudományterület ismeretére, az utóbbiak pedig nem csak a szakmai tudás alkalmazására vonatkoznak.

6.2 Specifikus kompetenciák

A szakmai kompetenciákat gyakran úgy írják le, mint „megfelelő dolgot tenni”, vagy „megfelelő dolgot, megfelelő módon végezni”, vagy ”megfelelő embernek végrehajtani”: (lásd Harden 2002 leírását az egészségügyi képzésről és Adam 2006 bevezetőjét a kimeneti követelményekről az EUA Bolognai Kézikönyvben) A projekt azokra a szakmai kompetenciákra fókuszál, amelyek szükségesek a frissen végzett logopédusok számára, hogy szakszerűen végezzék munkájukat, és amelyek megkülönböztetik más foglalkozások képviselőitől. A specifikus kompetenciák a logopédiai tevékenység különböző formáira vonatkoznak. A logopédus kompetens a kommunikációs és nyelési zavarok esetében logopédiai tevékenységet végezni. Logopédiai tevékenységek: vizsgálat, diagnózis, terápia, megelőzés és tanácsadás. A logopédiai tevékenység nemcsak az érintettekre, hanem azok hozzátartozóira is irányul. A specifikus kompetenciák hat meghatározott, gyakorlati alkalmazási területre vonatkoznak: a kommunikációs zavarok és a nyelési nehézségek vizsgálata és meghatározása, a logopédiai kezelés megtervezése és végrehajtása, a logopédiai ellátás megtervezése, fenntartása és értékelése, a megelőzés, a szakmai fejlődés, képzésben való folyamatos részvétel és a specifikus etikai felelősség.

A szakmai kompetenciák a következő területekre vonatkoztak:

- logopédiai tevékenység folytatása,
- kommunikációs és evési, ivási, valamint nyelési zavarok vizsgálata és azonosítása,
- a beavatkozás megtervezése és kivitelezése,
- szolgáltatások tervezése, fenntartása és értékelése,
- megelőzés,
- minőségbiztosítás,
- kutatás,
- szakmai fejlődés, folyamatos képzésben való részvétel és specifikus etikai felelősségek.

6.3 Általános kompetenciák

Az általános kompetenciák feladata, hogy megteremtsék a szakmai, specifikus kompetenciák

fejlődésének az alapját. Az általános kompetenciák közül az interperszonális (személyek közötti) és intraperszonális (személyes) kompetenciákat tartják elengedhetetlennek.

Az általános kompetenciák pedig az alábbi három tételből álltak:

- instrumentális kompetenciák,
- interperszonális (személyek közötti) és személyen belüli (intrapersonális) kompetenciák,
- rendszerszerű kompetenciák.

A szakértők erőfeszítéseinek eredményeképpen létrejött egy 60 tételből álló szakmai és 38 tételből álló általános kompetenciát tartalmazó lista (lásd: *Melléklet*).

Mind a 98 kompetencia egy kérdőívbe került, és a hozzá tartozó szöszedettel együtt elküldték a projektben részt vevő partnerek számára, hogy fordítsák le saját anyanyelvükre. A kérdőívet és a szöszedet azután elkészítették a kívánt 24 európai nyelven, ellenőrzésként felhasználva a fordításokat. A válaszolók saját nyelvükön töltötték ki a kérdőívet az interneten keresztül a „SurveyMonkey” használatával.

A kérdőívet a véleményalkotók három csoportjának küldték ki:

- különböző országok logopédiai programjában részt vevő egyetemi tanároknak, előadóknak, kutatóknak,
- logopédiai programban a közelmúltban (az utóbbi öt évben) diplomát szerzett szakembereknek,
- logopédusok munkáltatóinak (beleértve az egészségügyi szolgáltatók menedzsereit).

A válaszolóknak a következő szempontok szerint kellett megítélni a kompetenciákat:

- nem szükséges ahhoz, hogy egy frissen végzett logopédus praktizálni tudjon,
- kívánatos, de nem szükséges ahhoz, hogy egy frissen végzett logopédus praktizálni tudjon,
- szükséges ahhoz, hogy egy frissen végzett logopédus praktizálni tudjon.

Frissen végzett logopédusként határozták meg azt, aki sikeresen végezte el saját országa logopédusképzését, és felkészült arra, hogy logopédusként önállóan dolgozzon. A kérdőívekre adott válaszokat az egyik munkacsoport elemezte. Az adatelemzésre SAS-szoftvert és Excelt használták fel, ezzel is biztosítva a sokoldalú statisztikai elemzést.

7. Eredmények és következtetések

Összesen 4383 választ kaptak az online kérdőív (SurveyMonkey) linkjének lezárásakor. A beérkezett válaszok közül végül 2863 (65%) teljesen kitöltött kérdőívet tudtak felhasználni az elemzésben. A hiányos 1520 kérdőívet nem használták fel.

7.1. A leggyakrabban megjelölt szakmai kompetenciák

A három csoport 25 szakmai kompetenciát jelölt meg a leggyakrabban, amelyeket szükséges kompetenciáknak tekinthetünk (*1. táblázat*).

Jól látható, hogy azok a szakmai kompetenciák, amelyeket szükségesnek tartottak a következő területekre vonatkoznak (lásd 7.2), nevezetesen:

- gyakorlati alkalmazási terület,
- kommunikációs, evési, ivási és nyelési zavarok vizsgálata és azonosítása,
- beavatkozás megtervezése és megvalósítása,
- szolgáltatások megtervezése, fenntartása és értékelése,
- megelőzés,
- szakmai fejlődés, folyamatos képzésben való részvétel és
- specifikus etikai felelősségek.

A válaszolók véleménye szerint a logopédusképzésnek a vizsgálatra, a diagnózisra, a kezelésre, a megelőzésre és a tanácsadásra kell összpontosítania, hogy a frissen végzett logopédus el tudja kezdeni a munkáját. Egy frissen végzett logopédusnak az alábbiakra kell képesnek lennie.

1. táblázat. A leggyakrabban megjelölt 25 szakmai kompetencia

A leggyakrabban megjelölt, lényeginek tekintett szakmai kompetenciák	
1.	Képes a beszéd- és nyelvi zavarok vizsgálatára, diagnosztizálására és terápiájára.
2.	Képes az evési, ivási és nyelési zavarok vizsgálatára, diagnosztizálására és terápiájára.
3.	Képes ráhangolódni a kliensre, és megkönnyíteni részvételét a vizsgálat és differenciáldiagnózis folyamatában
4.	Azonosítani tudja a különböző helyzetek és a környezet hatásainak az összefüggéseit és azok befolyását a kliens problémáira.
5.	Megfelelően elemzi és értelmezi a vizsgálatok eredményeit, és integrálni tudja a korábbi vizsgálatokból vagy más fontos forrásból származó információkat ezekbe az eredményekbe.
6.	Megfelelő és a számukra érthető módon ad visszajelzést a klienseknek és hozzátartozóinak a vizsgálat eredményeinek értelmezésével.
7.	Képes szóbeli és írásbeli összefoglalást adni a felmérések eredményeiről, beleértve a vizsgálati adatok elemzését és értelmezését.
8.	Tudatában van, hogy melyek azok a fontos információk, amely szükségesek ahhoz, hogy a zavarokat megértsük; információkat keres ahhoz, hogy az esetleges hiányokat kiküszöbölje.
9.	Felismeri a zavarok kihatását a kliens és a vele kapcsolatban álló személyek pszichés állapotára, szociális és egészségügyi helyzetére.
11.	Amikor szükségessé válik, kellő időben és megfelelő módon átirányítja a klienst más szakemberhez.
12.	Célkitűzései érdekében a vizsgálatok eredményeit integrálja a kliensről szerzett többi fontos információba.
13.	Megérti azokat az elveket, amelyek a specifikus terápiás módszerek alapját képezik.
14.	A klienssel való konzultáció során dönti el, hogy szükséges-e még a beszéd- és nyelvtérápia, folytassák-e a kezelést. Ezekbe a beszélgetésekbe más szakembereket és/vagy a hozzátartozókat is bevon.
15.	Megfelelő és hatékony terápiás beavatkozásokat választ ki és tervez, és ebbe bevonja a kliens környezetében élő fontos személyeket.
16.	Megérti más tudományterületek tagjainak szerepét, és velük konzultálva készít beavatkozási/terápiás terveket.
17.	Megfelelő terápiás technikákat és eszközöket használ.
18.	Megfontolt döntéseket hoz azért, hogy a kiválasztott kezelési módszert kezdeményezze, folytassa, módosítsa vagy megszüntesse, valamint megfelelő módon feljegyzi a döntéseit és az azokhoz kapcsolódó érveit.
19.	A terápiás tervben dokumentálja a beavatkozás hatását és minden változtatást.
20.	A terápiáról pontos és naprakész feljegyzéseket vezet a szakmai és törvényi követelményeknek megfelelően, amelyekben kizárólag az elfogadott terminológiát használja.
21.	Információt gyűjt, beleértve minőségi és mennyiségi adatokat, a terápia hatékonyságának felbecslése céljából.
22.	Megfelelő módon felkészíti a klienst a terápiáról való elbocsátásra, megegyezve vele és hozzátartozóival a befejezés időpontjáról.
23.	Tudja, mit jelent a hatékonyság és eredményesség az adott logopédiai beavatkozással kapcsolatban.
24.	Hozzájárul a kommunikációs, evési, ivási vagy nyelési zavarok megjelenésének vagy kifejlődésének a megelőzéséhez, beleértve a zavarokba történő korai beavatkozást.
25.	Megérti a logopédus szakma szerepét és korlátait.
	Betartja az országos szakmai testület etikai kódexét és/vagy a minisztérium, és/vagy a munkáltató által előírtakat.
	Fejleszti személyiségét, kapcsolatteremtő és kommunikációs készségét a fejlődési lehetőségek figyelembevételével.

7.2 Megegyezések a véleményalkotók válaszaiban

Az oktatók, a végzett hallgatók és a munkaadók nagyon hasonlóan vélekedtek arról, hogy melyik az öt legfontosabbnak ítélt szakmai kompetencia a 60 közül. Annak ellenére, hogy sok kompetencia közül lehetett választani, jelentős mértékű volt a megegyezés abban, hogy mely kompetenciákat ítélik meg lényegesnek vagy kívánatosnak. A 2. táblázat mutatja az öt leggyakrabban említett kompetenciát, amelyet nélkülözhetetlennek tartottak a válaszadók, 206 munkáltató, 476 oktató és 2181 diplomás, akik az elmúlt öt évben fejezték be az alapképzést.

2. táblázat. Az öt leggyakrabban megjelölt szakmai kompetencia a három véleményalkotó csoportban

A szakértők által leggyakrabban megjelölt szakmai kompetenciák		
Munkaadók	Oktatók	Végzett hallgatók
Képes a beszéd- és nyelvi zavarok vizsgálatára, diagnosztizálására és terápiájára.	Képes a beszéd- és nyelvi zavarok vizsgálatára, diagnosztizálására és terápiájára.	Képes a beszéd- és nyelvi zavarok vizsgálatára, diagnosztizálására és terápiájára.
Ismeri a logopédus szerepét és felelősségét a megtervezett beavatkozás során.	Megfelelő és a számukra érthető módon ad visszajelzést a klienseknek és hozzátartozóinak a vizsgálat eredményeinek értelmezésével.	Ismeri a logopédus szerepét és felelősségét a megtervezett beavatkozás során.
Megfelelő és a számukra érthető módon ad visszajelzést a klienseknek és hozzátartozóinak a vizsgálat eredményeinek értelmezésével.	Képes szóbeli és írásbeli összegzést adni a felmérések eredményeiről, beleértve a vizsgálati adatok elemzését és értelmezését.	Amikor szükségessé válik, kellő időben és megfelelő módon átirányítja a klienst más szakemberhez.
Megfelelő terápiás technikákat és eszközöket használ.	Ismeri a logopédus szerepét és felelősségét a megtervezett beavatkozás során.	Megfelelő és a számukra érthető módon ad visszajelzést a klienseknek és hozzátartozóinak a vizsgálat eredményeinek értelmezésével.
Amikor szükségessé válik, kellő időben és megfelelő módon átirányítja a klienst más szakemberhez.	Amikor szükségessé válik, kellő időben és megfelelő módon átirányítja a klienst más szakemberhez.	Megfelelő terápiás technikákat és eszközöket használ.

7.3 A legkevésbé fontosnak ítélt szakmai kompetenciák

A 3. táblázat azt a tíz legritkábban említett szakmai kompetenciát mutatja be, amelyet elengedhetetlennek tartottak ahhoz, hogy a végzett logopédus gyakorolni tudja a szakmáját.

3. táblázat. Az összes válaszadó legritkábban választott tíz szakmai kompetenciája, amely szükséges a végzett logopédus számára

A legritkábban megjelölt 10 szakmai kompetencia	
1.	Képes lejegyezni és értelmezni a következő műszeres mérések eredményeit: tympanometria, akusztikai elemzés, laringográfia, nazometria, sztroboszkópia, nazoendoszkópia, videofluoroszkópia.
2.	Hozzájárul a tudományág és a szakma fejlesztéséhez kutatással, esettanulmányok vállalásával és publikálásával.
3.	Ismeri a matematikai statisztikai módszereket.
4.	Együttműködik mások által kezdeményezett és támogatott kutatásban.

5.	Képes lejegyezni és értelmezni a következő műszeres mérések eredményeit: audiometria.
6.	Javaslatokat tesz új módszerek fejlesztésére vagy megszerzésére, illetve bevezetésére.
7.	Az aktuális kutatásokhoz kapcsolódóan alkalmaz vizsgálati eszközöket, beavatkozási lehetőségeket és módszereket.
8.	Miután tapasztalatra tett szert, és megfelelően képzetté vált, segíti a logopédushallgatók vagy fiatalabb kollégák munkáját.
9.	A frissen végzett logopédus hozzájárul a kommunikációs, evési, ivási vagy nyelési zavarok megjelenésének megelőzéséhez vagy kifejlődéséhez a nyilvánosság és más szakemberek tájékoztatása révén.
10.	Hozzájárul adatok összegyűjtéséhez a minőségbiztosítási programok számára.

Nyilvánvaló, hogy ezek a kompetenciák szakmai tapasztalatokat igényelnek, és ezért nem tartották lényegesnek a frissen végzett logopédusok esetén.

7.4 A leggyakoribb általános kompetenciák

A leggyakrabban választott 25 általános kompetencia, amelyet mindhárom válaszadó csoport szükségesnek jelölt meg, a 4. táblázatban található. Az összes 38 általános kompetenciát figyelembe véve, az interperszonális (személyek közötti) és intraperszonális (személyes) kompetenciák összes tétele, amely a felmérésben szerepelt, belekerült a leggyakrabban megjelölt 25 elem közé, amelyet a válaszadók nélkülözhetetlenek tartottak.

A tíz általános kompetencia között, amelyet a leggyakrabban jelöltek meg nélkülözhetetlenek, az intraperszonális képességekre vonatkozik a „becsületos, őszinte és megbízható viselkedést mutat”, valamint a „képes saját teljesítményét elbírálni, és ha kell önkritikát gyakorolni”. Az interperszonális kompetenciák közül a leggyakrabban jelölték meg a „képes érthetően és tapintatosan pontos visszajelzést szolgáltatni a klienseknek”, valamint a „empátiát érez a kliensek és a kollégák iránt”, majd ezeket követték a rendszerszerű és az instrumentális kompetenciák, amelyeket általában kevésbé fontosnak tekintettek.

Összefoglalva, az eredmények azt mutatják, hogy a személyközi és a személyes készségeket tartják a legfontosabbnak az általános kompetenciák között. Ezért ezekre az általános kompetenciákra nagyobb figyelmet kell fordítani a logopédiai képzés során, annak érdekében, hogy a végzett logopédus megfelelően tudja gyakorolni a szakmáját. A személyes kompetenciák után, amelyeket egyértelműen igen fontosnak ítélték, leginkább az instrumentális kompetenciákat tekintették nélkülözhetetlenek.

4. táblázat. Az összes válaszadó által választott 25 leggyakoribb általános kompetencia

A 25 leggyakrabban megjelölt általános kompetencia	
1.	Becsületos, őszinte és megbízható viselkedés.
2.	Empátiát érez a kliensek és a kollégák iránt.
3.	Hatékonyan és tapintatosan tud adatokat beszerezni a kliensektől.
4.	Képes érthetően és tapintatosan pontos visszajelzést szolgáltatni a klienseknek.
5.	Rendelkezik olyan szociális képességekkel, mint például magabiztosság, együttműködés és tárgyalóképesség.
6.	Tolerálja a másságot, elfogadja a multikulturalizmus értékeit.
7.	Pozitív hozzáállású, előrelátó és felelősségteljes.
8.	Képes saját teljesítményét elbírálni, és ha kell, önkritikát gyakorolni.

9.	Rugalmasan képes megfelelni a szakmai követelményeknek úgy, hogy közben meg tudja őrizni önbecsülését, és kezelni tudja a stresszt.
10.	Felelősségteljesen kész vállalni saját ismereteinek és képességeinek fejlesztését egész élete folyamán.
11.	Képes függetlenül, önállóan dolgozni.
12.	Képes saját viselkedését új helyzetekhez alakítani.
13.	Újszerű helyzetekre kreatív és eredeti megoldásokat tud kialakítani.
14.	Kész tudományos szakmai irodalmat áttekinteni annak érdekében, hogy megtalálja a legfontosabb információt egy-egy kérdés megválaszolására.
15.	Megfelelő, hatékony eszközöket és anyagokat használ írásbeli, szóbeli és vizuális instrukció vagy információ átadására.
16.	Adatokat tud gyűjteni különböző módszerek felhasználásával, beleértve a szakmai irodalom áttekintését, interjúvolást, kérdőívek készítését és a megfigyelés módszerét.
17.	Felismeri az adott probléma természetét, és lehetséges megoldásokat javasol.
18.	Meg tudja indokolni a kiválasztott megoldást/döntést, és képes meghatározni a konkrét tevékenységeket.
19.	Azonosítani képes a kockázatokat és csapdákat, amelyek a lehetséges megoldásokhoz társulnak.
20.	Fel tudja használni ismereteit az adott körülményekhez illeszkedő legmegfelelőbb megoldás kiválasztására.
21.	Képes információkat elemezni, megfelelő következtetések levonni, valamint felismerni e következtetések hatásait.
22.	Képes a különböző forrásokból származó információk összegzésére, megfelelő eljárás kiválasztására egy kérdés megválaszolása céljából.
23.	Törvényes és etikus módon alkalmazza a kutatás során kapott adatokat, megőrzi azok megbízhatóságát és hitelességét.
24.	A feladatokat konkrét lépésekre tudja bontani, valós célokkal rendelkező ütemtervet képes kialakítani az összes más követelmény figyelembevételével.
25.	Képes a célokat az ütemtervnek megfelelően elérni.

7.5 Megegyezések a véleményalkotók válaszaiban

A szakmaspecifikus kompetenciákhoz hasonlóan, az egyetemi oktatók, a végzett hallgatók és a munkaadók az általános kompetenciákat is megegyezően ítélték meg, ha a 38 tétel közül az első 5 leggyakrabban választott általános kompetenciát tekintjük. Jelentős mértékű egyetértés volt azzal kapcsolatban, hogy mely általános kompetenciákat ítélték meg a legfontosabbnak. Az 5. táblázat 206 munkáltató, 476 egyetemi oktató és 2181, az elmúlt öt évben diplomát szerzett logopédus által megítélt öt legfontosabb általános kompetenciát mutatja.

5. táblázat. Az öt leggyakrabban megjelölt általános kompetencia a három véleményalkotó csoportban

A szakértők által leggyakrabban megjelölt általános kompetenciák		
Munkaadók	Oktatók	Végzett hallgatók
Becsületes, őszinte és megbízható viselkedést mutat.	Képes érthetően és érzékenyen, pontos visszajelzést szolgáltatni.	Becsületes, őszinte és megbízható viselkedést mutat.
Képes érthetően és érzékenyen, pontos visszajelzést szolgáltatni.	Becsületes, őszinte és megbízható viselkedést mutat.	Képes saját teljesítményét elbírálni, és ha kell, önkritikát gyakorolni.
Empátiát érez a kliensek és a kollégák iránt.	Képes saját teljesítményét elbírálni, és ha kell, önkritikát gyakorolni.	Empátiát érez a kliensek és a kollégák iránt.
Felelősségteljesen kész vállalni saját ismereteinek és képességeinek fejlesztését egész élete folyamán.	Empátiát érez a kliensek és a kollégák iránt.	Képes érthetően és érzékenyen, pontos visszajelzést szolgáltatni.

Képes saját teljesítményét elbírálni, és ha kell, önkritikát gyakorolni.	Megfelelő, hatékony eszközöket és anyagokat használ írásbeli, szóbeli és vizuális instrukció vagy információ átadására.	Felelősségteljesen kész vállalni saját ismereteinek és képességeinek fejlesztését egész élete folyamán.
--	---	---

7.6 A legkevésbé fontosnak ítélt általános kompetenciák

Azt a tíz általános kompetenciát, melyet legkevésbé gyakran jelöltek úgy, mint elengedhetetlen annak érdekében, hogy képes legyen elkezdni a logopédus szakmája gyakorlását, a 6. táblázat mutatja. A rendszerszerű kompetenciákat gyakrabban tekintik kívánatosnak, de nem szükségesnek. Ez azt jelenti, hogy tízből nyolc kompetenciában, nem tekintették szükségesnek a rendszerszerű kompetenciákat. Nyilvánvaló, hogy „idegen nyelven szakmai dokumentumokat, tudományos cikkeket írni és szakmai előadásokat tartani” (ami általában azt jelenti, hogy kutatásokat publikálni), nem tekintették szükséges kívánalomnak a frissen végzett logopédus számára, bár lehet, hogy később szükségessé fog válni a logopédus karrierjének előrehaladása során. Az „idegen nyelven szakmai dokumentumokat, tudományos cikkeket írni és szakmai előadásokat tartani”, illetve az idegen nyelv használatának szükségessége legritkább megítélésének az az oka, hogy a legtöbb a szakmai tudományos irodalom angol nyelven íródik. Az érintett angol nyelvű országokban (vagy ha abban az országban az angolt széles körben használják) kevésbé találták fontosnak azt, hogy a frissen végzett logopédus képes legyen megérteni vagy kifejezni magát idegen nyelven.

6. táblázat. Az összes válaszadó részéről legritkábban választott tíz általános kompetencia

A legritkábban megjelölt tíz általános kompetencia	
1.	Idegen nyelven szakmai dokumentumokat, tudományos cikkeket írni és szakmai előadásokat tartani.
2.	Megtervezni és kivitelezni egy kutatási projektet egy bizonyos kérdés hatékony megválaszolása céljából.
3.	Másokat megfelelően irányítani.
4.	Másokkal megegyezésre jutni.
5.	Oktatni saját kollégáit és a pályakezdőket.
6.	Használni e-learning-alkalmazásokat, alkalmazkodni új oktatási technológiákhoz.
7.	Elolvadni és megérteni idegen nyelvű szakmai dokumentumokat, tudományos cikkeket és szakmai előadásokat.
8.	Elkezdni egy új vállalkozást, és nehéz helyzeteket vállalni, ha ez szükséges.
9.	Oktatni más szakembereket vagy a kliens számára fontos személyeket.
10.	Egy tudományos kutatási projekt beszámolójának metodológiáját, eredményeit és elemzéseit, annak értékét megítélni.

8. Megbeszélés és az eredmények értelmezése

A kutatás eredményei alapján nyilvánvaló, hogy a logopédusképzésben azokra a szakmai kompetenciákra kell hangsúlyt helyezni, amelyek a kommunikációs zavarok és a nyelési nehézségek vizsgálatával, diagnózisával, kezelésével és tanácsadásával kapcsolatosak. Az eredmények összehasonlításakor a legszembetűnőbb az volt, hogy egyetértés van az egyetemi oktatók, a már végzett logopédusok és azok munkaadói között abban, hogy melyek azok az általános és specifikus kompetenciák, amelyekkel a logopédusnak rendelkeznie kell ahhoz, hogy gyakorolni kezdje a szakmáját. Az egyetemi oktatók, végzett hallgatók és munkaadók nagy egyetértést mutattak abban a kérdésben is, hogy a nyelvi és beszédzavarok

vizsgálatában, diagnosztizálásában és kezelésében átfogó kompetenciákra van szükség ahhoz, hogy a kezdő logopédus megfelelően tudja gyakorolni a hivatását. Bár nagy volt egyetértés a szükséges szakmai kompetenciák tekintetében, mégis volt némi eltérés a különböző csoportok között, hogy melyeknek tulajdonítottak prioritást az összes 60 szakmai kompetencia közül. Például, az oktatók valamivel nagyobb hangsúlyt helyeztek arra a tételre, hogy *„képes szóbeli és írásbeli összegzést adni a felmérések eredményeiről, beleértve a vizsgálati adatok elemzését és értelmezését”*, míg a végzett logopédusok és a munkaadók sokkal gyakrabban jelölték meg azt a tételt, hogy *„ismeri a logopédus szerepét és felelősségét a megtervezett beavatkozás során”*.

Az általános kompetenciákat tekintve, az interperszonális (személyek közötti) és intraperszonális (személyiségbeli) kompetenciák azok, amelyeket a leginkább elengedhetetlennek tartanak a logopédusok képzésében, és ezek fejlesztését már az alapképzésben is támogatandónak vélik. Az instrumentális kompetenciákat is elengedhetetlennek és kívánatosnak tartották, míg a rendszerszerű kompetenciákhoz tartozó menedzsmentet és kutatást tartják a leginkább kívánatosnak, de nem feltétlenül ítélik szükségesnek a frissen végzett logopédus számára. Az oktatók, végzett logopédusok és munkaadók részéről a leggyakrabban megjelölt általános kompetencia, amelyet elengedhetetlen tartanak a frissen végzett logopédus számára az, hogy *„becsületes, őszinte és megbízható viselkedést mutat”*. Az egyetemi oktatók által a leggyakrabban idézett képesség a *„képes érthetően és érzékenyen, pontos visszajelzést szolgáltatni”*, míg ugyanez a tétel második a munkaadóknál és negyedik a végzett logopédusok körében. Hasonlóképpen, az általános kompetenciák közül az *„empátiát érez a kliensek és a kollégák iránt”* ugyanolyan gyakran jelölték elengedhetetlennek a végzett logopédusok és a munkaadók (harmadik helyen), és csak valamivel ritkábban az oktatók (negyedik helyen). A csoportok között van még néhány más különbség is. A munkáltatók és a végzett hallgatók sokkal gyakrabban jelölték nélkülözhetetlen kompetenciának, hogy *„felelősségteljesen kész vállalni saját ismereteinek és képességeinek fejlesztését egész élete folyamán”*, mint az egyetemi oktatók. Az oktatók gyakrabban jelölték, hogy *„megfelelő, hatékony eszközöket és anyagokat használ írásbeli, szóbeli és vizuális instrukció vagy információ átadására”*, mint a munkaadók és a végzett hallgatók. A különbségek jól tükrözik, hogy a különböző válaszadó csoportok relatíve milyen ismereteknek tulajdonítanak fontosságot, amikor ezeknek az általános kompetenciáknak a jelentőségét hangsúlyozzák a logopédusok képzésében. A csoportok közötti véleménykülönbségek az eltérő elvárásoknak tulajdoníthatók, ilyenek például azok, amelyek a kutatási tevékenységre vonatkoznak. Az elvárás az, hogy a frissen végzett logopédusnak rendelkeznie kell bizonyos kompetenciákkal, de ezeknek a mértéke változik. Az elvárásokban tükröződik az adott országban meglévő képzési program jellegzetessége is. A felmérésből egyértelműen kiderült, hogy a legnagyobb különbségek a kutatási módszerek elsajátításában vannak a logopédiai oktatási programokban. Ahogy az várható volt, az egyetemi oktatók nagyobb hangsúlyt helyeznek az ismeretanyagra, míg a munkaadók – úgy tűnik – inkább a gyakorlati készségeket hangsúlyozták.

9. Következtetések

9.1 Elmélet és gyakorlat

A logopédusképzés megköveteli azoknak a kompetenciáknak a meglétét, amelyek az elméletnek és a gyakorlatnak a komplex kölcsönhatásaként jönnek létre, valamint még egy sor interakciós képességet, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a végzett logopédus hatékony,

bizonyítékokon alapuló gyakorlatot tudjon folytatni. A logopédia – mint tevékenység és mint tudomány – megköveteli olyan logopédiai képzési programok meglétét, amelyek lehetővé teszik, hogy azok, akik sikeresen befejezik azt, elsajátítsanak egy sor szakmaspecifikus és általános kompetenciát, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy biztonságosan és hatékonyan tudják gyakorolni ezt a szakterületet. A legfeltűnőbb (és valóban megnyugtató) az általános eredmények összehasonlításakor az volt, hogy egyetértettek az egyetemi oktatók, végzett hallgatók és a munkaadók abban, mely szakmaspecifikus és általános kompetenciák fontosak ahhoz, hogy a logopédus elkezdje gyakorolni tevékenységét. A szakmaspecifikus kompetenciák a vizsgálatra, a diagnózisra, a kezelésre, a megelőzésre és a tanácsadásra vonatkoznak a kommunikációs zavarok és nyelési nehézségek területén. Az általános kompetenciák közül különösen fontosak a frissen végzett logopédus számára az interperszonális és személyes kompetenciák. A kliensorientált készségek (az empátia és a megértés) elengedhetetlenek, hogy hatékony terápiás kapcsolatot tudjon kialakítani a kliensekkel, hozzátartozóikkal és saját kollégáival, hogy össze tudja gyűjteni a megfelelő adatokat, valamint abban, hogy a megfelelő bizonyítékokon alapuló diagnózist tudjon megalkotni.

9.2 A pedagógiai vagy klinikai gyakorlat

A szakértők egyöntetű véleménye volt, hogy a gyakorlatvezetők által irányított és felügyelt pedagógiai vagy klinikai gyakorlat elengedhetetlenül fontos ahhoz, hogy a logopédushallgató megtanulja, gyakorolja és fejlessze a szükséges kompetenciákat, és képzett szakemberré váljon. A gyakorlati képzés minősége és időzítése nagyon fontos, ezért ezt gondosan meg kell tervezni. A logopédushallgatóban ki kell alakítani a szükséges szakértelmet ahhoz, hogy az összegyűjtött vizsgálati adatok gondos mérlegelése alapján helyes klinikai döntéseket tudjon hozni. Jól látható az a törekvés minden logopédusképzésben Európa- és világszerte is, hogy a gyakorlati, klinikai ismereteket, a valós életbeli szituációkat beillesztik a képzésekbe. A képzések között eltérés lehet az elméleti és a gyakorlati képzés arányaiban, de abban nagy az egyetértés, hogy mindkettőre szükség van a logopédussá válás folyamatában.

9.3 A logopédusképzés közös európai kritériumai

Az összes megkérdezett által a leggyakrabban megjelölt kompetenciák elengedhetetlenek a frissen végzett logopédus számára, hogy szakszerűen végezze a munkáját. A megkérdezettek válaszai alapján összeállított kompetenciákat a *Mellékletben* soroljuk fel. A dokumentumot úgy lehet tekinteni, mint az Európai Unió által elfogadott közös mértéket, amelynek minden logopédusnak meg kell felelnie ahhoz, hogy logopédusi tevékenységet tudjon folytatni. Az összegyűjtött kompetenciák referenciamértéket nyújtanak minden logopédiai képzés számára az összes európai országban.

9.4 Az élethosszig tartó tanulás

A végzett hallgató, miután elsajátította az alapvető kompetenciákat, készen áll az önálló munkavégzésre. Az egész életen át tartó tanulás és szakmai fejlődés azonban döntő fontosságú. A logopédusnak folyamatosan szinten kell tartania és tovább kell fejlesztenie a megszerzett szakmai tudását. A támogató munkahelyi környezetnek nagy szerepe van abban, hogy ez megtörténjen. A logopédia állandóan és dinamikusan fejlődő tudomány, amelynek meg kell felelni a társadalom változó igényeinek. A tudomány és technológia fejlődése töretlen, ezért a folyamatos szakmai fejlődés elengedhetetlen a képzett szakember

számára. Az összeállított kompetenciák szükséges kiindulási pontok ahhoz, hogy a kezdő logopédus el tudjon kezdeni dolgozni. Az összeállított kompetenciákat azonban nem szabad örök érvényűeknek tekinteni, ezért ezeket időnként felül kell vizsgálni, és rendszeresen frissíteni kell, hogy tükrözze a szakma fejlődését. A logopédusképzés Európa-szerte változatos és folyamatosan, intenzíven fejlődik. A szakterület jelenleg különböző fejlődési szinten van az egyes európai országokban. A logopédiai képzésben oktatóknak és a logopédusoknak is közös a célja abban, hogy színvonalas képzést hozzanak létre, és ezzel a lehető legjobb szolgáltatást nyújtsák a logopédiai ellátásra szorulóknak számára. A NetQues-projektet is ez a cél hatotta át. A közös munka során tapasztalt szakértelem és elhivatottság biztatónak tekinthető a szakma jövője és azoknak az embereknek a sorsa szempontjából, akik az elkövetkezőekben logopédiai ellátásban részesülnek.

9.5 A kutatás hazai tanulságai

A kutatás során a hazai felmérésben nagyon sokan és nagyon lelkesen vettek részt, majdnem a legtöbben a többi országhoz viszonyítva. A hazai válaszadók azonban nagyon nagy számban, nem fejezték be a kérdőív kitöltését, amely csak részben magyarázható a fordítás hiányosságaival. A felsorolt kompetenciák egy része a hazai logopédusoknak nehezen értelmezhető, ami abból fakadhat, hogy a honi logopédia a közoktatás felé tolódott el az elmúlt időszakban, és a klinikai kompetenciák fontosságukat veszítették. A klinikai képzés létrehozása tehát elengedhetetlen célja kell, hogy legyen a hazai logopédiai oktatásnak. Távlatos cél lehet a háromlépcsős képzés megvalósítása, amely magában foglalja az alap-, a mester- és a doktori képzést is. A dokumentum külön fejezetben foglalkozik a logopédiai gyakorlatok fontosságával. A logopédiai képzésnek szüksége van gyakorló logopédia intézetre, ahol a gyakorlatvezető logopédusok fő feladata a hallgatók képzése és a gyakorlati háttér biztosítása az elméleti oktatók számára. Hivatásunk, identitásunk szempontjából elengedhetetlen egy önálló szakmai folyóirat létrehozása, amely fórumot biztosít a logopédiai kutatások, módszerek bemutatásának, segítve az oktatás színvonalának fenntartását.

Irodalom

- ADAM, S. (2006) An introduction to learning outcomes. In Froment E., Kohler J., Purser L. and Wilson L. (Eds), EUA Bologna Handbook article B.2.3-1. Berlin: Raabe.
- ASHA (2009) Standards and Implementation Procedures for the Certificate of Clinical Competence in Speech-Language Pathology Revised March 2009 American Speech Language-Hearing Association Retrieved from: http://www.asha.org/certification/slp_standards/
- CASLPA (2008) Canadian Association of Speech-Language Pathologists and Audiologists (CASLPA) Scope of Practice for Speech-Language Pathology. Retrieved from: http://www.caslpa.ca/PDF/Scope_of_Practice_SLP_english_2008.pdf
- Chapter 7. Expected Competences Required by Newly Qualified Speech and Language Therapists In.: NetQues Project Report Speech and Language Therapy Education in Europe United in Diversity. 26 September 2013 Network for Tuning Standards and Quality of Education Programmes in Speech and Language Therapy/Logopaedics across Europe (NetQues): a multilateral academic and professional network. Project No. 177075-LLP-1-201 0-1-FR-ERASMUSENWA Lifelong Learning Programme.
- European Higher Education Area (1999) The Bologna declaration of 19 June 1999. Joint declaration of the European Ministers of Education http://www.bologna-bergen2005.no/Docs/00-Main_doc/990719BOLOGNA_DECLARATION.PDF retrieved 9.10.13
- European Qualifications Framework http://ec.europa.eu/education/policies/educ/eqf/eqf08_en.pdf
- European Qualifications Framework for lifelong learning (2005) http://ec.europa.eu/education/policies/educ/eqf/com_2006_0479_en.pdf retrieved 7.10.13

EXCEL Microsoft for Windows/Mac

GONZALEZ, J. AND WAGENAAR, R. (2003). Tuning educational structures in Europe. Bilbao: University of Deusto. Retrieved 15-06-2013 [http://www.relint.deusto.es/TUNINGProjectIdocumentosITuning...phase1/introduetion page 1](http://www.relint.deusto.es/TUNINGProjectIdocumentosITuning...phase1/introduetion%20page%201)

HARDEN, R. M. (2002a). Developments in outcome-based education. *Medical Teacher*, 24(2), 117-120.

HARDEN, R. M. (2002b). Learning outcomes and instructional objectives: is there a difference? *Medical Teacher*, 24(2), 151-155.

IALP Guidelines for Initial Education in Speech Language Pathology. *Folia Phoniatica et Logopaedica*. 2010, 62(5), 210-16.

NetQues (2013) NetQues Project report: Speech and Language Therapy Education in Europe: United in Diversity. http://www.netques.eu/?page_id=1051 retrieved 12.1.14

SAS Version 9.3 (TS1M0) of the SAS System for Unix. Copyright © 2002-2010 by SAS Institute Inc. SAS and all other SAS Institute Inc. product or service names are registered trademarks or trademarks of SAS Institute Inc., Cary, NC, USA.

SPA (2010) Code of ethics. Retrieved from

<http://www.speechpathologyaustralia.org.au/library/CodeofEthics.pdf>

SurveyMonkey. www.surveymonkey.com (Pro Gold version)

Mellékletek

Az Európai Logopédusképzések Közös Mértékei
(Benchmarks for Speech and Language Therapy Education in Europe)

A frissen végzett logopédusoktól elvárható szakmai kompetenciák (amikre kell képesnek lenniük)	
Gyakorlati alkalmazási terület	Képes a beszéd- és nyelvi zavarok vizsgálatára, diagnosztizálására és terápiájára.
	Képes az evési, ivási és nyelési zavarok vizsgálatára, diagnosztizálására és terápiájára.
Kommunikációs, evési, ivási és nyelési zavarok vizsgálata és azonosítása	Képes ráhangolódni a kliensre, és megkönnyíteni részvételét a vizsgálat és a differenciáldiagnózis folyamatában.
	Azonosítani tudja a különböző helyzetek és a környezet hatásainak az összefüggéseit, azok befolyását a kliens problémáira.
	Megfelelően elemzi és értelmezi a vizsgálatok eredményeit, integrálni tudja a korábbi vizsgálatokból vagy más fontos forrásból származó információkat ezekbe az eredményekbe.
	Megfelelő és érthető módon ad visszajelzést a klienseknek és a hozzátartozóinak a vizsgálat eredményeinek értelmezésével.
	Képes szóbeli és írásbeli összegzést adni a felmérések eredményeiről, beleértve a vizsgálati adatok elemzését, értelmezését.
	Tudatában van, hogy melyek azok a fontos információk, amely szükségesek ahhoz, hogy a zavarokat megértse, és információkat keres ahhoz, hogy az esetleges hiányokat kiküszöbölje.
	Felismeri a zavarok kihatását a kliens és a vele kapcsolatban álló személyek pszichés állapotára, szociális és egészségügyi helyzetére.
	Amikor szükségessé válik, kellő időben és megfelelő módon átirányítja a klienst más szakemberhez.
Beavatkozás megtervezése és megvalósítása	Célkitűzései elérése érdekében a vizsgálatok eredményeit integrálja a kliensről szerzett többi fontos információba.
	Megérti azokat az elveket, amelyek a specifikus terápiás módszerek alapját képezik.
	A klienssel való konzultáció során dönti el, hogy szükséges-e még a beszéd- és nyelvterápia, és folytassák-e a kezelést. Ezekbe a beszélgetésekbe más szakembereket és/vagy hozzátartozókat is bevon.
	Megfelelő és hatékony terápiás beavatkozásokat választ ki és tervez, ebbe bevonja a kliens környezetében élő fontos személyeket.
	Megérti más tudományterületek tagjainak szerepét, velük konzultálva készít beavatkozási/terápiás terveket.
	Megfelelő terápiás technikákat és eszközöket használ.
	Megfontolt döntéseket hoz azért, hogy a kiválasztott kezelési módszert kezdeményezze, folytassa, módosítsa vagy megszüntesse, valamint megfelelő módon feljegyzi döntéseit és az azokhoz kapcsolódó érveit.
	A terápiás tervben dokumentálja a beavatkozás hatását és minden változtatást.
	A terápiáról pontos és naprakész feljegyzéseket vezet a szakmai és törvényi követelményeknek megfelelően, amelyekben kizárólag az elfogadott terminológiát használja.
	Információt gyűjt, beleértve minőségi és mennyiségi adatokat, a terápia hatékonyságának felbecsülése céljából.
	Megfelelő módon felkészíti a klienst a terápiáról való elbocsátásra, megegyezve vele és hozzátartozóival a befejezés időpontjáról.
	Tudja, mit jelent a hatékonyság és eredményesség az adott logopédiai beavatkozással kapcsolatban.

Megelőzés	Hozzájárul a kommunikációs, evési, ivási vagy nyelési zavarok megjelenésének vagy kifejlődésének a megelőzéséhez, beleértve a zavarokba történő korai beavatkozást.
Szakmai fejlődés, folyamatos képzésben való részvétel, specifikus etikai felelősségek	Megérti a logopédus szakmai szerepét és korlátait.
	Betartja az országos szakmai testület etikai kódexét és/vagy a minisztérium, és/vagy a munkáltató által előírtakat.
	Fejleszti személyiségét, kapcsolatteremtő és kommunikációs készségét a fejlődési lehetőségek figyelembevételével.

A frissen végzett logopédustól elvárható általános kompetenciák	
Interperszonális (személyek közötti) és intraperszonális (személyiségbeli) kompetenciák	Becsületes, őszinte és megbízható viselkedést mutat.
	Empátiát érez a kliensek és a kollégák iránt.
	Hatékonyan és tapintatosan tud adatokat beszerezni a kliensektől.
	Képes érthetően és tapintatosan pontos visszajelzést szolgáltatni a klienseknek.
	Rendelkezik olyan szociális képességekkel, mint például a magabiztosság, együttműködés és tárgyalóképesség.
	Tolerálja a másságot és elfogadja a multikulturalizmus értékeit.
	Pozitív hozzáállású, előrelátó és felelősségteljes.
	Képes saját teljesítményét elbírálni, és ha kell, önkritikát gyakorolni.
Rendszerszerű kompetenciák	Rugalmasan képes megfelelni a szakmai követelményeknek úgy, hogy közben meg tudja őrizni önbecsülését, és kezelni tudja a stresszt.
	Felelősségteljesen kész vállalni saját ismereteinek és képességeinek fejlesztését egész élete folyamán.
	Képes függetlenül, önállóan dolgozni.
	Képes saját viselkedését az új helyzetekhez alakítani.
	Újszerű helyzetekre kreatív és eredeti megoldásokat tud kialakítani.
Instrumentális kompetenciák	Kész tudományos-szakmai irodalmat áttekinteni annak érdekében, hogy megtalálja a legfontosabb információt egy kérdés megválaszolására.
	Megfelelő, hatékony eszközöket és anyagokat használ írásbeli, szóbeli és vizuális instrukció vagy információ átadására.
	Adatokat tud gyűjteni különböző módszerek felhasználásával, beleértve a szakmai irodalom áttekintését, interjúvolást, kérdőívek készítését és a megfigyelés módszerét.
	Felismeri az adott probléma természetét, és lehetséges megoldásokat javasol.
	Meg tudja indokolni a kiválasztott megoldást vagy döntést, és képes meghatározni a konkrét tevékenységeket.
	Azonosítani képes a kockázatokat és csapdákat, amelyek a lehetséges megoldásokhoz társulnak.
	Fel tudja használni ismereteit az adott körülményekhez illeszkedő legmegfelelőbb megoldás kiválasztására.
	Képes információkat elemezni, megfelelő következtetések levonni, valamint felismerni e következtetések hatásait.
	Képes a különböző forrásokból származó információk összegzésére, megfelelő eljárás kiválasztására egy kérdés megválaszolása céljából.
	Törvényes és etikus módon alkalmazza a kutatás során kapott adatokat, megőrzi azok megbízhatóságát, hitelességét.
	A feladatokat konkrét lépésekre tudja bontani, és valós célokkal rendelkező ütemtervet képes kialakítani az összes más követelmény figyelembevételével.
	Képes a célokat az ütemtervnek megfelelően elérni.